

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

-4-

Ἐννιά ἡ ὥρα. — Λατρεμένη μου, ἀπόψε τὸ ταχυδρομεῖο ἔφτασε πολλὸ νωρίς, σὲ δὲ οὐκ ἔλαβε. — Ἀχ! ἐσὺ, ἐσὺ, ἐσὺ! Τὸ στοιχάστηκες, τὸ συλλογίστηκες μοναχὸς σου, δίχως νὰ μοῦ τὸ πῇς! Καὶ πῶς νὰ μὴ σ' ἀγαπῶ, νὰ μὴ σὲ λατρεύω ἐσένα, ποὺ ἡ καρδιά σου ἡ καλὴ καὶ ἡ τρυφερή σου καρδιά ξαίρει καὶ βροῖκει τέτοια χάδια, ποὺ κανενὸς καρδιά ποιὲς δὲν τὰ βρῆκε, δὲν τὰ ὠνειρέφτηκε ἄνθρωπος; Τὴν ἀξίσεις ἐσὺ τὴν ἀγάπην τὴ μεγαλήτερον ἀπὸ ὕλης. Τὶ μάντινες πῶς δὲ θὰ μὴ μπορέσω νὰ κάμω δίχως τὰ γράμματά σου, καὶ μίγα προτοῦ φύγῃς, φροντίσεις νὰ στείλῃς τοῦ φίλου σου στὴν Πόλιν τὰ πρῶτα κεφάλαια τοῦ Τριανταφυλλίου, γιὰ νὰ μοῦ ἔρχονται δῶ μὲ κάθε ταχυδρομεῖο, ἵσα μὲ ποὺ νὰ ῥοῦναι τὰ γράμματά σου τὰ ἴδια, καὶ ἔτσι νὰ ἔχω σὺ μετὰ καὶ νὰ μοῦ ἔρχεται ἀπὸ σένα! Κωστή, ἀφῆσε, ἀφῆσε με στὴν ἀγκαλιά σου νὰ χυθῶ, νὰ σοῦ καταφιλήσω τὸ στήθος. Δὲν εἶχα κατεβῇ ἀκόμη γιὰ τὸ φανίμι ὁ πιστός σου, ὁ ἀγαπημένος ὁ φίλος μου ἦρθε μὲ τοὺς στίχους σου. Τονὲ φίλησα τὸν φίλο μὲ πάθος. Φῶς μου, σὲ βεβαιῶνω, δὲν μπορῶ πιά. Πάρα πολλὸ σ' ἀγαπῶ, πάρα πολλὸ σὲ θέλω. Πενθάνω γιὰ σένα, μοναδική μου ἀγάπη. Μὰ βλέπεις κιόλας, πάρα πολλὸ τὸ ποθῶ καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ μάθω τί γίνονται καὶ νὰ σ' ἀκούσω νὰ μοῦ τὸ φωνάξῃς, πῶς μ' ἀγαπᾷς, ὅπως καὶ γὼ σ' ἀγαπῶ, καὶ πῶς πονεῖς ὅπως πονῶ καὶ γὼ τώρα. Ἀχ! ἕνα γράμμα, ἕνα δικό σου, γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ. Νιώθω πῶς εἶσαι δὲν μπορῶ νὰ ζήσω.

Κι ὅς εἶναι καλὰ, φίλε μονακριβὲ τῆς ψυχῆς μου, ὅς εἶναι πάλε καλὰ ἡ ἀπέραντη καλοσύνη σου, ἡ φροντίδα σου γιὰ μένα, ποὺ σιγά-σιγά μοῦ ἔφρερε ὁ ταχυδρόμος, ποὺ εἶδα τὸ γράμμα σου σήμερον! Τί χάρις, μὰ τί χάρις δὲν πρέπει νὰ σοῦ ἔχω γιὰ τὴν ἀπέλευσιν, γιὰ τὴν παντοειρήνη σου τὴν τρυφερότητα! Μάτια μου καὶ ἀγαπούλα μου, μ' ἀφτὰ ποὺ εἶχα καὶ μ' ἀφτὰ ποὺ ἔλαβα, διάβασα ἔχτες καὶ τελείωσα τώρα τώρα τρεῖς σου Ἀσμάτια τοῦ Τριανταφυλλίου, τὰ τρεῖς πρῶτα σου Τραγούδια, ὅπως τὰ ὀνομάζεις.

Ἀχ! δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὸ πῶ, Κωστή μου, πόσο ταράχτηκα ἔγινε ἰσχυρὸς ἄνω κάτω καὶ μὲ πῆρανε τὰ κλάματα. Μὰ, Κωστή μου, Κωστή, ὅλο τῆς ἀγάπης μας τὸ ἱστορικὸ ἰδεῖν ἐκεῖ μέσα, τῆς καμμένης μας τῆς ἀγάπης, τῆς οὐράνιας τῆς ἀγάπης μας καὶ τῆς καταπονεμένης, τῆς καρδιάς μας καὶ τῆς ζωῆς μας. Ὅλα μας ἰδεῖς μέσα. Ἀχ! εἶναι ὡραῖο, μὰ ὡραῖο, γιατί ἔχει ὡραιότητα μοναδική. Καὶ εἶναι ἀληθινὸ, τόσο πολλὸ ἀληθινὸ, ποὺ σὲ κανένα ποίημα ποτε δὲ φάνηκε τόση ἀλήθεια. Πῶς μὲ κάνεις καὶ κλαίω, ἐσὺ Ποιητὴ μου! Πῶς τὴ συνεπαίρνεις, πῶς τὴν ταράξεις καὶ τὴ μεθῇς καὶ πῶς τὴν κοιμᾷς τὴν κακόμοιρή μου τὴν ψυχὴ, ποὺ εἶναι δική σου, πῶς τὴ λωλοῖνεις μὲ τοὺς στίχους σου ἀπὸ τοὺς ἀνηλόφωτους. Ναί, ἀνηλόφωτοι, ἰδὲν, φίλε μου Θεέ. Ποτε δὲ γράφεις τίποτες ὁμορφότερο. Ποτε δὲ ἔρχε νὰ χέσῃς τὸν Ποιητὴ καὶ νὰ περ-

μοιο ποίημα τῆς ἀγάπης. Ὅλα εἶναι ὡραῖα, ὅλα θαυμάσια, ὅλα ζωντανὰ σὺ παραμῦθι σου τὸ μαγεφτικόν, μὰ σὰν τὸ φέρνει ὁ λόγος σου καὶ μιλάς γιὰ τὴν ἀγάπην τοῦ σ, γιὰ τὴν ἀγάπην μας, ἄχ! Κωστή μου, τότες, σὲ βεβαιῶνω, ξεπερνᾷς καὶ τὸν ἑαυτό σου. Εἶναι μιὰ μουσική, ἕνας ἔκτονος, μιὰ γλώσσα ποὺ δὲν τὴν ξαίρουν οἱ θνητοὶ ἄνθρωποι. Μὰ ποῦ τὰ πῆρες, μὰ ποῦ τὰ βρῆκες ὅλα σου ἀγῆτα; Φῶς μου γλυκόν, δὲν εἶμαι γὼ ἡ Φροσύνη τοῦ Τριανταφυλλίου, ἡ Φροσύνη σου εἶναι τέλει πλάσμα. Ἐγὼ δὲν εἶμαι! Μοιάζουμε μονάχα καὶ εἴμαστε ἀπαράλλαχτες στὸν τρόπο ποὺ ἀγαποῦμε οἱ δύο μας, ἐγὼ καὶ κείνη, καὶ στὸν τρόπο ἀκόμη ποὺ ἀγαπιόμαστε καὶ οἱ δύο μας. Πῶς, ἀλήθεια, πῶς μπορέσω νὰ τὴν ἀξήσω τὴν ἀγάπην ἐνός ποιητῆ σὰν καὶ σένα;

Μὰ καὶ σὺ, πῶς τὸ μπορέσεις, πῶς τὸ κατωρθώ- σεις, φίλε, νὰ μαντέψῃς τόσο κατὰδρα τὴν καρδιά μου; Τίποτα δὲν ἔχασες ἀπ' ὅσα σοῦ εἶπα, καὶ κεί- να ποὺ δὲ σοῦ εἶπα, τὰ κατὰλαβες. Ἀγαπημένη μου, ἀγαπημένη, ἀκόμη τρέμω καὶ ἀκόμη σπαταρῶ γιὰ ὅσα διάβασα. Θέλω νὰ τὰ τελειώσω ἀμέσως ἅλλα τὰ Τριανταφυλλίου ποὺ δὲν πρόφτασα ὡς τώρα νὰ τὰ περάσω.

Σάββατο, ἡ ὥρα τρεῖς τὰπόγεμα. — Φίλε, φίλε μου, πρὸς τὸ βράδι καὶ σήμερον τὰ πρῶτ', τὸ ἕνα μὲ ἅλλα, τελείωσα ὅσα εἶχα νὰ διαβάσω ἀκόμη ἀπὸ τὸ ποίημά σου, ἄχ! ποὺ εἶναι ποίημα δικό μας. Δὲ βλέπω τὴν ὥρα νὰ λάβω καὶ τὰ στεγνὰ Τραγούδια ποὺ τὰ προσμένω ἀπὸ σένα, γιατί ἄλλα δὲν ἔχει ὁ φίλος σου στὴν Πόλιν. Μὴν ἀργήσῃς νὰ μοῦ τὰ στείλῃς, Κωστή μου, σὲ παρακαλῶ.

Ἀπὸ τὴν ἐρχόμενη δευτέρα καὶ πέρα, θὰ πάρω ἀπάνω μου, θὰ προσπαθῶ μιὰ ὥρα κάθε μέρα νὰ διαβῶ νὰ ἀντιγράψω τὴν ὡραῖον ἀπὸ μας τὸ βιβλίον. Θὰ τὸ κάμω, γιατί χρειάζεται ἀντίγραφο καὶ γιατί σοῦ ἴταξω, μὰ σοῦ τὸ μολογῶ πῶς σὲ χάλας ὅπου βροῖκουμαι, ὅτι δουλειὰ καὶ εἶναι, τρυφερὰ μοῦ κοστίζει. Καὶ σὺ, ποῦλί μου, μικροῦλάκι μου, καὶ ἀγαπημένο, πές, πές μου τί κάνεις; Μπορεῖς καὶ δουλέδεις; Ναί, Κωστή μου, μπορεῖς, δὲν εἶναι ἀλήθεια; Τὸ ξαίρεις πῶς δὲν μποροῦν θὰ τὸ εἶχα καμὸ περίσσιο, καὶ ἔχω πίστη στὴ θέλησή σου τὴν οὐδερένια. Πές μου τί κάνεις, ἀγάπη μου. Μίλησέ μου γιὰ τὰ βιβλία σου, γιὰ ὅλα σου τὰ σκέδια. Λέγε μου τίς ἐλπίδες σου καὶ τίς φροντίδες σου καὶ τίς χαρές σου. Λέγε μοῦ τὰ ὅλα, ὅλα, ὅλα. Νὰ διαβάσω στὴν ψυχὴ σου μέσα ὅπως καὶ σὺ διαβάσεις στὴ δική μου, μονακριβή μου. Εἶναι παράδεισος γιὰ μένα μόνον ποὺ τὸ συλλογιόμην, πῶς δὲν ἔχω μέσα μου τίποτα ποὺ νὰ μὴν τὸ ξαίρῃς, πῶς βλέπεις μάλιστα καὶ ἀπὸ μένα καλότερα στάλματα καὶ στάλματα τῆς καρδιάς μου καὶ τοῦ ποῦ μου. Ναί, Κωστή μου, εἶμαι δὴλ μου, δὴλ, δική σου, τὸ νιώθεις, πές μου, τὰκοῦς; Ἀπὸ τὴ μέρα ποὺ σὲ ἀγάπησα, ποὺ τὸ κατὰλαβα πῶς σ' ἀγαπῶ, ἔγινε καὶ ἔμεινε δική σου ὅλη καὶ ὅλη καὶ σὺ, ὅλος σου δικός μου καὶ ὅλος, ὅ-

πως δική σου και γώ. — Φώς μου, πώς αργοῦνε οἱ μέρες ἀρτές νὰ περάσουνε ! Ἀργοῦνε και μὲ πονοῦνε και μὲ θανατώνουνε, πὺν λέξη, λεζούλα τῆς ἀγάπης δὲν γρικῶ πιά, δὲν ἔχω πιά μου ἀπὸ τὸν τριτοκρίδο ! Προσμένω τὴν τρίτη θρόδι κ' ἔτσι ζῶ και μοῦ φαίνεται πὺς ἡ ὥρα μου ἀρτή, ὥρα θλογημένη, δὲ θὰ φτάσῃ ποτέ. Θὰ διῆς πὺς γιὰ τὴν κακὴ μου τὴν τύχη, γιὰ νὰ πελπιστῶ ἀκόμη πὺς θαριὰ, θὰ διῆς τὴν τρίτη θλόρηγῃ κ' ἡ πόσι. Καλὰ τουλάχιστο πὺν θὰ μοῦ φέρουνε ἄθριο κεριακὴ τὸ τελέγραμμά πὺν σοῦ ζήτησα, κι ἀρτὸ θὰ μοῦ δώσῃ λίγο θάρρος και πομονὴ και θὰ μὲ βοηθήσῃ. — Δὲν μπόρεσα νὰ πάω νὰ πισκεφτῶ ἀκόμη καμιάν ἀπὸ τὶς φιληνάδες, κανέναν ἀπὸ τοὺς φίλους μας ἐδῶ. Σήμερα, σὶς τέσσερεις ἡμιοι, τώρα τώρα δηλαδή, πρέπει νὰ πάω μὲ τὴ μάνα σὲ μιὰ μας γειτόνισσα πὺν ἔχει κόσμο, ἄθριο ἔχουμε θαφτήσια σὶς πλαγιὸν σπῆτι, μεθ' ἄθριο γάμο σὶς ἀξιδέρεφης. — Φώς μου, φώς μου, τὸ φαντάζομαι πιά πόσο μοῦ εἶναι κοπιαισικὰ και πόσο θαριὰ μοῦ πέφτουνε ἀρτὰ ὅλα. Πρέπει νὰ κάμω κουράγιο γιὰ νὰ σέβρουναι δῶ και κεῖ. Ἀχ ! ἐγὼ πὺν ἤθελα νὰ κλειδωθῶ σπῆτι μου, νὰ μὴ βλέπω σὶδὸν κόσμο κανέναν, νὰ ζῶ μόνο και μόνο μὲ τὴ σκέψη σου, νὰ ζῶ σὶτὴν ἀγάπῃ σου μέσα και μέσα σὶδὸν πόνο μου ! Ἀθριο τὸ πρῶτ' ὅτ' προσπαθῶ τουλάχιστο νὰ κατεβῶ λιγάκι σὶτὴν ἀμμουδιά, σὶτὴν ἀμμουδιά μας. Ἐλπίζω νὰ μὴ διῶ ψυχῇ.

— Ἀγάπη μου, σὺ σὶς ὅχιτ' ἡμέρες σήμερα πὺν τὰ μάτια μου δὲ σὲ εἶδαν, ἤλπε μου εὐὸ πὺν τὴν ψυχῇ μοῦ φωτίζεις και τὴ ζωῇ. Ὅχον ! τώρα πὺν δὲν εἶσαι, πὺς μοῦ φαίνονται ὅλα σκοτεινισμένα κ' ἔρημι και θλιβερά ! Κατάντησα νὰ λυποῦμαι, νὰ πονῶ τὸν ἑαυτὸ μου, πὺν ἀπαρηγόρητα διαβαίνουν οἱ μέρες τῆς ζωῆς μου ἡ μιὰ κατόπι ἀπὸ τὴν ἄλλην. Καὶ σένα, ἐσένα, πόσο σὲ πονῶ, ταλαιπωρῶ μου δύστυχον παιδί, πὺν γιὰ μένα, γιὰ τὴν ἀγάπῃ σου τὴν πολλή, γιὰτὶ πάρα πολλὴ σου μ' ἀγαπᾷς, μαρτυρεῖσαι και βασανίζομαι ! Τὴν τέρεψῃ τὴν οὐράνια πὺν θὰ εἶχα νὰ γλυκάνω, νὰ ἡσυχάσω, νὰ παρηγορήσω τὴν καμμένη τὴν ψυχῇ τὴν παθιασμένη σου, δὲ θὰ τὴ γνωρίσω ἀρσες ποτὶ μου ; Πές μου, πές μου, ποῖος σὶτὴ ζωῇ του σὰν και μᾶς πόνεσε ; Ποῖος, πές μου, ἔκλαψε σὰν και μᾶς ; Τί τάχα ; Μήπως εἶναι παντοῖνι τὰ δάκρυα πὺν θὰ χύνουμε ; Ποτὶ τοὺς, μὰ ποτέ ἡ πηγὴ τοὺς δὲ θὰ στερέψῃ ;

Ἐγὼ λέω πὺς πρέπει πιά νὰ ποσωθῇκανε τὰ δικά μου, τόσο και τόσο πολλὴ πὺν ἔκλαινα, Ἐκωστή μου, ἀπὸ τὴν ἡμέρα πὺν σ' ἀγάπησα. Φαίνεται σὰ νὰ εἶχα κι ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα προμήνυμα κρυφὸ γιὰ τὴ μάδρη μας τύχη. Καὶ κλαίω κι ὅλο κλαίω ! Καὶ δὲν εἶσαι πιά κοντά μου, τρυφερὸ μου εὐὸ φίλε και καλέ, μὲ τὴ σπλαχνική σου, τὴ μεγάλῃ σου καρδιά, δὲν εἶσαι πιά ἐδῶ γιὰ νὰ μοῦ τὰ ποσιπῇς τὰ φτωχὰ μου τὰ δάκρυα και γιὰ νὰ μὲ λυπᾷσαι. Ἀχ ! τί τὸ ἤθελα και παρσπονιόμουνε, τί τὸ ἤθελα και πονοῦσα, ὅσο εἰσοῦνε σὺ πλάγι μου, ὅσο σ' ἔβλεπα ; — Τουλάχιστο δὲ θέλω διόλου νᾶνησυχῇς γιὰ τὴν ὕγεια μου. Θὰ βαστάξω και θὰ ζήσω γιὰ νὰ ζῆς και γιὰ νὰ βασίτῃς ὁ ἴδιος, μονάκριβέ μου. Σοῦ τῶταξα και θὰ γίνῃ, μὴ σὲ μέλῃ. Καλὰ πὺν δὲ μὲ σκοιῶνουνε πιά τώρα σὰν και πρῶτα οἱ ἀγρόπνιες ἐκεῖνες πὺν μὲ τρελαίνανε. Κοιμοῦμαι μάλιστα πολλὴ και ἀπορῶ πὺς γίνεται, σὲ δεβαιῶνω. Θὰ εἶναι ὁ χειμῶνας, πὺν τὸ φέρνει, θὰ εἶναι πὺν εἶμαι πιά κι ἀποκαμωμένη κι

ἀφανισμένη. Ὅποιος κι ἂν εἶναι ὁ λόγος, θλογημένος ὁ ὕπνος πὺν μοῦ κάνει τόσο καλὸ.

Ἡ ὥρα ἐννιά τὸ βράδυ. — Κωστή μου, ἔχω σεκέτι τόσο πολλὴ, πὺν πάω νὰ πεθάνω, ἀπόψε. Στῆς γειτόνισσας μας, ὅπου πῆγα, εἶπανε ἀνυπόφορο. Σωρὸ κόσμος. Καὶ τοῦ κάκου ! Δὲν μπορῶ, μὰ δὲν μπορῶ νὰ βλέπω κόσμο, σὶς χάλια ὅπου θρίσκονται τώρα. Μὲ σημάζει, κι ὁ καημός μου φοδερά μεγαλώνει. Τότις πιά τρελὴ ὁρεξὴ μοῦ ἔρχεται νὰ κουλουρθῶ μέσα μου, σὶδὸν πόνο μου μέσα, νὰ γίνω κουδάρει και πρέπει ἀλήθεια νὰ δάλλω τὰ δυνατὰ μου γιὰ νὰ κατορθώσω νὰ ξεστομίσω δὺν τρεῖς λέξεις. Κι δταν ἔρχονται και μοῦ κουθενιᾶζουνε και μοῦ λένε ἀνοσιές, τόσο μ' ἐρεθίζει, πὺν θαρρῶ και δὲν τὸ καταφέρνω κάθε φορὰ νὰ τὸ κρύψω.

Συλλογιοῦμαι, και μάλιστα μὲ φρίκη, τὶς δὺν ὑέρες ἀρτές μὲ τὰ θαφτήσια και μὲ τὴ χαρὰ. Θὰ εἶναι δάσανο σὺσὶδὸ γιὰ μένα. Στὰ θαφτήσια εἶναι : καμιά καποστή, σὶς γάμο καμιά πενηνταριά καλεσμένοι, Πενήντα νομάτοι, πὺν πρέπει ἄθριο νὰ τοὺς διῶ και νὰ μὲ διοῦνε, νὰ μοῦ μιλήσουνε και νὰ τοὺς μιλήσω ! Σαράνια ἐννιά παραπάνω ἀπ' ὅ τι μοῦ χρειάζεται. Ἀχ ! εὐὸ, εὐὸ ! Ἐσένα θέλω, ἐσένα ζῆτῶ μονάχα, ἐσένα μονάχα ποτῶ ! Σ' ἀγαπῶ, Κωστή μου, πάρα πολλὴ, γιὰ νὰ ζήσω εἶσαι μακριὰ σου. Ἐχω ἀνάγκη νὰ σ' ἔχω βοηθὸ μου, σ' ἔχω ἀνάγκη ἐσένα, ἔχω ἀνάγκη τὰ χάρδια σου, ἀνάγκη τὴν ἀγάπῃ σου. Εἶσαι ἡ μόνη μου βοηθία, φίλε μου μονοδικέ, εἶσαι ἡ ζωῇ μου. Ἀχ ! σὰ δὲν ἤθελες τόσο νὰ πονῶ, δὲν ἔπρεπε τόσο νὰ μὲ κάμῃς νὰ σ' ἀγαπήσω . . .

Φώς μου, νὰ μὴν τὸ ξεχάσω νὰ σοῦ τὸ πῶ ἐκὸμῃ κι ἀρτὸ, πὺς σὰ μοῦ θγάζεις τελέγραμμά. Πρέπει νὰ μοῦ στέλνῃς τὸ τελέγραμμά σου, ἐννιά ἡ ὥρα σὶτὴ Βενετιά — ὅχι ἀργότερα — γιὰ νὰ μοῦ ἔρχεται δῶ τὴν ὥρα τὴ σωστή, γιὰτὶ εἶσαι τὸ λογαριάσαμε. Θυμᾶσαι. Σὰ μοῦ θγάζεις τελέγραμμά σὶς δέκα ἡ ἔντεκα, φτάνει σὶς πέντε μονάχα ἡ και σὶς ἔξη τὸ βράδι.

Ἀθριο δὲ θὰ εἶμαι σπῆτι, δταν ἔρθῃ, ἀφοῦ θὰ θρίσκονται σὶς θαφτήσια. Καὶ μάλιστα πρέπει νὰ μείνω και γιὰ τὸ τραπέζι (ἄχ ! ἐμένα), και δὲ θὰ γυρίσω παρὰ τὸ βράδι. Θὰ πῶ νὰ μοῦ τὸ φέρουνε ὁμως κρυφὰ και μὲ τρόπο, πὺν κανέναν νὰ μὴν τὸ νιώσῃ. Θὰ προσπαθῶ, ἂν μπορῶ, νὰ σοῦ τελεγραφήσω και γὼ δὺν λόγια. — Μὰ ἐγὼ τὸ γράμμα σου θέλω, γιὰ τὸ γράμμα σου πεθαίνω, Ἀχ ! μὰ ξαίρεις τί φριχτὸ πρᾶμα πὺν εἶναι νὰ περάσω εἶσαι ἐννιά μέρες — και τί μέρες ! Οἱ πρῶτες, ματάκια μου, οἱ πρῶτες πὺν περνῶ μακριὰ σου ἀφῶτον σ' ἀγαπῶ, ἐννιά μέρες δίχως νὰ μάθω τί γίνεσαι, δίχως νὰ σ' ἀκούσω νὰ μοῦ φωνάξῃς πὺς σὰν και μένα μ' ἀγαπᾷς και πονεῖς ; Φίλε μου καμμένη, μὴ σὲ μέλῃ και μὴ μ' ἀκούς, τὸ ξαίρω πὺς πονεῖς και πὺς μ' ἀγαπᾷς και συνάμα μὲ κάνει, τώρα πὺν τὸ ξαίρω, νὰ βασανίζομαι και νὰ παρηγοριοῦμαι, ὅλα μαζί. Τὸ παράδοξο ἀρτὸ μου τὸ ψυχολογικὸ, ξήγησέ το εὐὸ ὅπως μπορέσης. Εἶμαι ἀνήσυχῃ, κ' ἡ ἀνησυχία μὲ σκοιῶνει, ὅσπου νὰ μάθω πὺς ἀλήθεια φροντίζει ; γιὰ τὴν ὕγεια σου και πὺς γράφεις και πὺς δουλεύεις γιὰ τὴν ἀγάπῃ μου.

Φίλε μου, λατρεμένο μου φίλε, ἄθριο σὺσὶς ὁ

χιών μέρες που αποχαιρετήκαμε. Πώς το μπορέσαμε να μη σπάσουμε τα χέρια μας καλύτερα, παρά να τα σφίξουμε ό ένας του άλλου στεγνή φορά; Πώς το μπόρεσα να φύγω, να σ' αφήσω να πās στο βαπόρι εκείνο που από την αγάπη μου την ίδια σ' άρπαξε και ο έ πήρε; Και σ', φίλε, πώς, άχ! πώς το μπόρεσες να μ' αφήσης να φύγω από σιμά σου;

"Οχ! Κωστή μου, σιτή ζωή μου δε θαποξεχάσω τη λαχτάρα, τον απελπισμό μου, διαν από τη βαρκούλα που μ' έφερε πίσω στην ακρογιαλιά δε δυνόμουνε πια να ξεδιακρίνω τη μορφή σου την αγαπημένη. Θάρρεψα πώς μου τραβούσε κανείς ένα κομμάτι από την καρδιά μου και πώς κόνιθεα να πεθάνω. Είναι, μάλιστα αλήθεια, Κωστή, πώς μια μέρα θα ξαναειδωθούμε και πώς ή μέρα μας άφτη δεν είναι και τόσο πολύ μακριά. Πές μου το, ξαναπές μου το, ξανάλεγε το πάντα και πάντα, για να ζω, ελπίζοντας το. 'Η χαρά μου φαίνεται, βλέπεις, τόσο μεγάλη, τόσο και τόσο από τη δύναμη την ανθρώπινη πέρα, που δεν τολμώ να το πιστέρω. — Φώς μου, θα σ' αποχαιρετήσω τώρα και θα κλείσω το γράμμα μου, γιατί άδριο το πρωί πρέπει να γράψω γράμμα που διαίζουμαι να το ξεφορτωθώ, μισής φιλίας δας, όπως λέμε. Σ' αγαπώ, Κωστή μου, μ' όλα της ψυχής μου τα δυνατά. Σ' αγαπώ, σ' αγαπώ και σ' αγαπώ, μοναδικέ μου έου θρασβέ! "Αχ! τί απέραντη αγάπη, τί αγάπη τρομαχτική που είναι ή δική μας! Ποιές, και το νιώθω βαθιά μου, δε φάνηκε, δεν μπόρεσε αγάπη τέτοια να φανή. Τί θα τις κάμη τις καημένες μας τις καρδιές, που τις βασανίζει, άφτη μας ή αγάπη; Τί θα την κάμη και τώ θωνώ μας τη ζωή που άλύπητα κι άπλαχα τη χαλνά και την κατατρώει; Ποιός το ξαίρει! "Ο τι κι αν τύχη, αν πέσουμε και νικηθούμε, τουλάχιστο θα παλαίψαμε σάληθινά μας και με τον εαυτό μας και με τον καημό μας τον άλλάγητο. "Ας παλαίψουμε, φίλε, άς παλαίψουμε κ' ίσως να νικήσουμε. Κ' έτσι θα σταθούμε πιδ άξιοι, πιδ γενναίοι, κ' έτσι μάς πρέπει, να παλαίψουμε πάντα. "Οχι, όχι, το χρωστώ και οέ σένα, και σιδν εαυτό μου το χρωστώ να μην πεθάνω. "Ας ζήσουμε τουλάχιστο για ναγαπιόμαστε, για ναγαπιόμαστε πάντα. — Κωστή, πάρε με στην άγκαλιά σου και μ' ένα σου φιλή δός μου τη δύναμη να ζω, άφου έτσι πρέπει, και ον πάλι ο ίδιος στή φιλιά μου να την έβρης τη δύναμη που σου χρειάζεται και σένα.

Τά φτωχά μας τα φιλιά, τα δακρυοδρομένα μας, ποιός ποτέ θα μάς τα ξαναδώση; Κι άφτα πια τίποτα δεν είναι παρά όνειρο, άχ! και πράμα δεν μπορεί να κοιμίσση τον πόθο τον τρελό που με τραβά προς τα χείλη σου τα λατρεμένα μου.

"Ολη κι όλη δική σου

M.

Κεραική πρωτ. — "Αφου δεν έκλεισα τον πλίκιο μου άκόμη, σου στέλνω διαστικά κι άλλη μια καλημέρα, φίλε μου αγαπημένε. "Αχ! ή μέρα τούτη, Κωστή μου, τί λυπηρά, τί σπαραχτικά που μου θυμίζει το μισμό σου! — "Ακόμη τρεις μέρες και τέλος θα τώχω πια το γράμμα σου, τα γράμματά σου. Μα πόσο άργούνε οι τρεις μέρες άφτες, μάτια μου έού! Χαίρουμε που σου ζήτησα τελέγραμμά για τάπόμενα σήμερις. "Αχ! βλέπω, και μη οέ μέλη, την αγάπη και

το πάθος που ξαίρεις και κρυφοβάεις ως και σ' ένα έπίσημο τελέγραμμά σου, ανάμεσα στα συνθησιμένα και ξερά λόγια που τόσα μάτια τα διαβάζουνε. Δός μου το καημένο σου, το φτωχό, τ'αγαπημένο μου το κεφαλάκι σου, να ταποσκεπασώ με τα φιλιά μου τα φλογισμένα. Πές μου για την ύγεια σου, για το έργο σου. — "Αρχισες να κάνης δσα θα σου είπα πια τώρα ο γιατρός; Κωστή, θυμήσου πώς σου το ζήτησα να τον ακούσης και πώς σου το ζήτησα όπως θα σου ζητούσα χάρη, θυμήσου κιδας πώς είναι ή μόνη χάρη και το μόνο πράμα που γύρεψα ποτέ από σένα.

Λοιπόν, αν αλήθεια μ' αγαπής, άλλο δεν μπορείς να κάμης, παρά να βαστάξης το λόγο σου, άκόμη κι αν δσα θα σου είπε ο γιατρός, σίγουρο πώς σου κοσιζουνε και σου φέρουνε στεναχώρια. Κοίταξε χωρίς άλλο να γιατρέψης το δίχη σου και να χλωμαίνουνε λιγάκι τα μαγουλάκια σου, που τ'άβλεπα κάποιες κατακόκκινα. Σου πήγαυε πολύ καλύτερα σάν είσουνε κάτω πιδ χλωμούτσικος. "Αφου θέλεις να μου άρέσης, κι άφτο πια θα το καταφέρης, να γλυκοσπρίσση το μουτσουνάκι σου. Φώς μου, να μου στείλης μια φωτογραφία σου από τις πρώτες, που είσαι τόσο πολλ όμορφος, να την έχω σιδ σερεταράκι μου, να την παίρνω και να τη φιλώ. "Αγάπη μου, ξέχασα να σου δώσω πίσω τη φωτογραφία της καημένης σου της άδερφούλας. "Επειδή κ' είναι οέ κάδρο, θα σου τη στείλω, άμα θρεθί άφορμή, για να μην πάθη και τίποτα. Δέ θέλω να σου την κρατήσω, άφου ξαίρω πώς δεν έχεις άλλη. Φίλε μου, Κωστή μου, λατρεμένο μου έού, σ' αγαπώ με αγάπη άταίριαχη, φλογιστή και ποθοδαρμένη. σ' αγαπώ με όλη μου την ψυχή, με τη ζωή μου όλη.

M.»

ΕΒΔΟΜΟ ΓΡΑΜΜΑ

«Τρίτη, όχτώμισι το βράδι.

Κωστή μου, φίλε μου, φώς μου, από στιγμή οέ στιγμή προσμένω το γράμμα σου. Φαντάζεσαι με τί δέξημη, με τί άνυπομονησία είναι τόσο και τόσο μεγάλη, οέ δεβαιώνω, που άρρωστώ. Πνίγηκα για να σηκωθώ πιδ γλήγορα άπ' το τραπέζι, για να νεδω, για να είμαι στην κάμερή μου σάν έρθη το γράμμα σου, έδω, στην καμερούλα που την αγαπούσες. Και ρά με. "Αχ! φτάνει, φτάνει να μην άρρήσση, να, ίσια ίσια σήμερα. Δεν πιστέδω, γιατί ο καιρός στάθηκε καλός. Μα ποιός το ξαίρει και άφτό; Είμαι τόσο άνυχη πάντα! Κωστή μου, σόσωμη τρέμω και λαχταρώ. Μου φαίνεται πώς άφτο σου το γράμμα δε θαρ το διώ ποτέ μου. Μου φαίνεται πώς δε θα τις βαστάξω ποτέ σιδ χέρια μου τις σελιδούλες του τις αγαπημένες. Θέ μου, μπορεί να μου δοθί τόση έφηνχία; Νάχω γράμμα σου; Να οέ διαδάζω με τα μάτια μου; Μονακιδέ μου, λατρεμένο μου, άχ! δεν το ξαίρεις έού που λάβαινες κάθε τόσο τα γράμματά μου, δεν το ξαίρεις, βλέπεις, έού, τί θα πη να ζής έννια μέρες χωρίς είδηση και μάλιστα στή θέση και σιδ χάλια που δοιοκόμουνε. Σήμερα το πρωτ....

Το γράμμα, το γράμμα!..

Τετάρτη, τρεῖς ἡμίσι το ἀπόγεμα. — Κωστή μου, ἀκόμη σὺν ἀποναρκωμένη, σὰ μαθημένη νιώθω πῶς εἶμαι ἀπὸ τὸ γράμμα σου τὸ καλὸ, ἀπὸ τὸ γράμμα σου τὸ μεγάλον, ἀπὸ τὸ γράμμα σου τὸ οὐράνιον. Θέ μου, ἀλήθεια μοῦ φαίνεται πῶς ζῶ, τώρα! Τὸ διαβάσω, καὶ δὲν μπορῶ νὰ χορηάσω, τὸ φιλῶ κι ὅλο θέλω νὰ τὸ φιλήσω, τὸ κοιτάζω καὶ κλαίω καὶ πάλι κλαίω. Φῶς μου, φῶς μου ἐσὺ, εἰμένα πάρα πολλές μέρες δίχως μιὰ λέξη ἀπὸ σένα. Διψοῦσα μὲ τὸ παραπάνω καὶ μὲ τὸ παραπάνω πεινοῦσα γιὰ μιὰ λεζούλα τῆς ἀγάπης, καὶ τώρα, πὺν ἔχω τὸ γράμμα σου, πὺν τὴν ψυχὴ σου ἔχω, θαρρῶ πῶς θύειρο εἶναι. — "Ὁχι, λατρεμένε μου, σὺν ἐρχόντανε οἱ πλῆκοι σου ἀπὸ τὴν Πόλη, μὲ τοὺς στίχους τοῦ Τ ρ ι α ν τ α φ ν λ ι ο ὺ καὶ μὲ παρηγορούσινε, παράπονο μαζί σου δὲν εἶχα κανένα. Εἶναι ἀλήθεια πῶς, θῖαν τοὺς ἀνοιγα, πάντα ἔτρεμε ἡ καρδιά μου λιγάνι, μὲ τὴν ἐλπίδα πῶς τοῦς θρῶ μέσα τίποτις ἄλλο κι ἀπὸ τοὺς στίχους, σὺν τρία λόγια δικὰ σου. Μὰ ποτὲ μου, Κωστή μου, δὲν τὸ στοχάστηκα νὰ τὸ βαστάξω κρυφὸ κρημὸ ἢ κρημὸ παράπονο, πῶς ἐκεῖνο τάχα ποὶ μὴλὶς τὸ μισοπορόμενα, δηλοδὴ μιὰ γραμμούλα δική σου, δὲν τὸ ἀπόλαυσα. Πῶς εἴτανε κίβλας δυνατὸ νὰ μοῦ γράφης, ἀποῦ ἀναγκάστηκες, — ἄχ! τί ὁμορφά σου τὸ συλλογίστηκες! — νὰ στείλῃς τὰ ποιηματάκια σου τοῦ φίλου σου ἀπὸ δῶ, γιὰ νὰ μοῦ τὰ στέλνῃ ἀπὸ κεῖ ἢ εἶτοι νὰ βλέπω τὸ γράμμα σου.

Μήτε θὰ σοῦ ἔκανα ποτὲ λόγο γιὰ παράπονο, ἂν πρῶτος εἶναι δὲ δικαιολογίσουνε.

(Ἀκολουθεῖ)

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

-2-

Εἶπα πῶς ἡ πολιτικὴ λογοστρεβὴ μοῦ εἶχε κατανησει πολλὴ ὀχληρὴ. Μὰ τὸ μαχαίρι ἔφτιασε σὺν κόκκαλο θῖαν, προσκαλεσμένος σὲ τοῦτ' ἀπὸ μιὰ κ ν ρ ί α. τὴν ἄκουσα, μαζί μὲ ἄλλα περιεργα, νὰ λέει, σὰ νὰ μὴν πείραζε καθόλου ἂν ἴδλεγε, πῶς ὁ κ. Καπετανάκης, ὁ διοικητὴς τῆς φυλακῆς τοῦ Παλιού Στρατώνα, ἴδουσε μὲ 30.000 δραχμές, τὸ ταμεῖο τῆς φυλακῆς. Πῶς εἴταν τοῦτο ἀπὸ τὶς συνήθισμένες γλωσσίδες — καὶ τέτια ἀποδείχτηκε κατόπιν τὴν ἀνάκριση. — δὲν εἶχα καμιά ἀμφιβολία. Γιατὶ τὸν κ. Καπετανάκη τὸν εἶχα γνωρίσει ἀρκετὰ καλὰ, ἐπὶ ἀλλήλο μὲ ξεχωριστὴ νοημοσύνη, μὲ ζῆλο καὶ ἀφοσίωση σὺν ἔργου του. Εἶχα μὴν εἰσαγωγὴς θῖαν διάβασα μερικὲς ἀπὸ τὶς ἡμερήσιες διαταγές του ἔδειχναν τέτια ἰδιοφύνη ἀναπάντεχη. Ἡ φυλακὴ, θῖαν τὴν παράλαβε, εἴταν κατὰ ἀντάστατο ἀποτρόπαιο θάλαγες, μιὰ εἰκόνα ἀπὸ τὴν Κόλαση τοῦ Δάντη. Μιὰ ἀνατριχιαστικὴ περιγραφή τῆς φάνηκε πρόπερσον μέσα σὲ μερικὰ φύλλα τῆς «Ἀστραπῆς», μὰ ἀμφιδάλω ἂν ὁ ἀρθρογράφος κατόρθωσε νὰ εἰκονίσει τὴν πραγματικὰ τῆς κατάστασι. Εἴτανε θρονασμένη ἐκεῖ μέσα ἡ ἀσυνείδητη κατάχρηση, ἡ ἀπειθαρχία, ἡ κακοήθεια, ψεῖρα τέτια πὺν τὸ χτένι δύσκολα ξέμπλεκε τὰ μαλλιά, ἡ πείνα, ἡ ἀρρώστια καὶ ὁ καθημερινὸς θάνατος, οἱ σκύλλοι σὺν καθῶς σὺν σοκάκια τῆς Πόλης. Τέτια τὴν παράλαβε ὁ κ. Καπετανάκης, καὶ σὲ λίγον καιρὸ τὴ γύρισε σὲ ὁργάνωση πειθαρχικὰ καὶ εἰρηνικὰ, παστρικὰ, μεθοδικὰ, δοο σήκωνε τέτιο πανάρεχαιο καὶ ἀκατάλληλο χτένιο, μὲ ἕνα λόγο,

ιμμητικὰ τοῦ Κράτους. Νὰ συκοφαντοῦν εἶτοι, πρόχειρα, ἔταν τέτιον ἄντρα, ἄντρα σπάνιο σὺν Ἑλλάδα. τί λέω; σπάνιο παντοῦ, μοῦ ἂν ἔτρεψε τὴν κ α ρ δ ί α ν κ α ἰ ἂ πο κ α θ ἄ ρ σ ε ι ς χ ο λ ῆ ς π ᾶ σ α ι. θ ο α ι ὕ π ὸ ἰ α τ ρ ῶ ν ὥ ν ω μ α σ μ ἔ ν α ι ε ἰ σ ἰ ς. ἐ π ῆ σ α ν. (Θοικ. 2, 49).

"Εἶτοι ἀποφάσισα νὰ λείγω μερικὲς μέρες ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ὥστε νὰ ξεσκάσει ἡ ψυχικὴ μου ἀθημονία. καὶ νὰ περιηγηθῶ καμιά ἀπὸ τὶς Ἑλληνικὲς σκηνογραφίες, πὺν ἡ ὁμορφιά τους καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια σὲ ἀποζημιώνουνε γιὰ τῶν ἀνθρώπων τὴν κακία. Τὸ πρῶτ' λοιπὸν τῶν 18 τοῦ Σποριά ξεκίνησα γιὰ τὴν Πάτρα, ὅπου κατοικεῖ ὁ παιδικὸς μου σωματὴς καὶ φίλος, ὁ μόνος πὺν ἐπιτεῖ, ὁ κ. Ἀντώνης Μαργαγκός.

Ὁ Πελοποννησιακὸς σταθμὸς ἔδειχνε ξάστερα ἤδη τὰ σημάδια τῆς «Ἐλευθέρας Κέκυρας», πὺν εἶχε ξαναθρονασθεῖ — λερωμένος, ἀκατάστατος, γρομῆτος σκόνῃ, φύλλα ἐλῖας, παλιόχαρτι, καὶ κάθε λογῆς σκουπίδια, παντοῦ σκόρπια, γύρω τοιγύρω. Ἴσως δὲν εἶχε σαρωθεῖ ἀπὸ τὴν πρώτη τοῦ Σποριά. Ἐνας μοίραρχος, πὺν θαρῆθηκε περιμένοντας μέσα σὺν οὐρὰ τὴ σειρὰ του, τὴν παράτησε τέλος καταγναχισμένος μὲ σπρωξίτες πρὸς ἄντρες, γυναικες — παιδιὰ, καὶ στέλνοντας ἀριστερὰ τὸ σιγαυῖόν του, πῆρε, μὲ τὸ θάρρος τῆς καινούργιας ἐξουσίας, τὸ εἰσιτήριο του, πρὶν τοὺς ἄλλους ταξιδιώτες.

Τὸ τρένο μας ξεκίνησε διαφροσιόλοιστο — ἂν μπορῶ νὰ πῶ εἶτοι — μὲ ἐλῖες, ἐνῶ ἀνὰπεμπαν οἱ ἐπιβάτες τὸ θούριο τῆς ὥρας. Εἴταν ἡ ἐποχὴ τοῦ τρύγου τῆς ἐλῖας, καὶ καθῶς περνούσαμε τοὺς ἐλαιῶνες, οἱ μαζώχτες σάλεβαν χαρμόσυνα κλάδους καὶ μᾶς ἀντιφωνοῦσαν τὸ θούριο. μὲ ἐνθουσιασμὸ ἀνάλογο πρὸς τὸ δικό μας. Τὸ ἴδιο καὶ σὰ φτάσαμε σὺν Πάτρα, ἐνῶ τὸ πλῆθος μᾶς ὑποδέχονταν μὲ ἀμοιβαῖα ζήτω, διὸ ἀντίπαλες λατέρνες ἐπαῖζαν ρωμαλέα καὶ ξανάπαῖζαν τὶς λίγες μπαμποῦτες τοῦ τραγουδιοῦ. Ἐνας ἀπ' ἀφ' αὐτοὺς τοὺς λατερναδόρους στήθηκε ὁ ἀδελφός μας κατὸν ἀπὸ τὰ παρὰθῦρά μου τὴ νύχτα, καὶ μὲ τὴ συνεργασία τοῦ βοηθοῦ του, δὲ σταμάτησε ὥς πὺν ἀποχώρησε καὶ ὁ τελεφταῖος ξενύχτης. Τίποτα φορτικώτερο δὲ φαντάζουμαι σὺν κόσμο παρὰ τὸ Θίβεια-νὸ ὕμνο πρὸς τὸ Βούδα, πὺν δὲν ἔχει παρὰ τρεῖς λέξεις. Ἐπειδὴς τὸ νὰ ἀπορρονηθεῖς μέσα σὺν αὐτῇ οδοῖα τοῦ Βούδα κρέμεται ἀπὸ τὸ πόδες γυρῆς θὰ πῆς τὸν τριλεξο ὕμνο, οἱ Θίβειανοὶ τὸν ἐφαρμόζουνε μὲ κάποιον τρόπο σὺν μαγγανοπήγαδά τους, πὺν εἶτοι ἀναπέμπεται διαδοχικὰ χιλιάδες φορές. Κάτι τέτιο, τώρα μὲ τὸν ἡλεχτισμό, θὰ πρότειναι νὰ γί-ναι καὶ μὲ τὸν ἑλληνικὸ θούριο — τέτια μέθοδο μοῦ φαίνεται πὺν ἀπλή.

(Συνέχεια)

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

"Ὅσοι ἐγγράφουν ἕνα συνδρομητὴ σὺν «Νουμᾷ» παίρνουν γιὰ δῶρο ὃ δρχ. βιβλία ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τοῦ «Ἀθην. Βιβλιοπωλείου».

"Ὅσοι ἐγγράφουν 2 συνδρομητὲς σὺν «Νουμᾷ», παίρνουν γιὰ δῶρο 10 δρχ. βιβλία ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τοῦ «Ἀθην. Βιβλιοπωλείου».

Ἀνάλογα παίρνουν ὅσοι ἐγγράφουν τρεῖς καὶ περισσότερους.